

Mushegh Saghatelyan kundër Armenisë - 23086/08, Vendim themeli
20.9.2018 (Seksioni I)

Ndjekja penalisht dhe fajësimi i aktivistit pas shpërndarjes së tubimit
paqësor: *shkelje*

Neni 5

Neni 5-1

Heqja e lirisë

Arrestimi ose ndalimi i ligjshëm

Heqja e padeklaruar e lirisë pas ‘shoqërimit’ të të dyshuarit në stacionin e policisë: shkelje

Fakte- Në vijim të shpalljes së rezultateve paraprake në zgjedhjet presidenciale të vitit 2008, kandidati kryesor i opozitës u bëri thirrje mbështetësve të tij për tu mbledhur në Sheshin e Lirisë në Yerevanin qendror për të protestuar në lidhje me parregullsitë e pretenduara në procesin zgjedhor. Nga data 20 shkurt të vitit 2008 dhe në vijim, u mbajtën tubime të përditshme dhe ndonjëherë tërhiqnin dhjetëra mijëra njerëz. Disa qindra demonstrues qëndruan ditë-natë, duke ngritur një kamp në shesh. Kërkuesi ishte një pjesëmarrës aktiv në tubime. Herët në mëngjesin e datës 1 mars 2008, rreth 800 policë të armatosur rëndë ndërhyjnë dhe shpërndanë demonstratën. Kërkuesi u arratis nga Sheshi i Lirisë dhe u arrestua menjëherë pas kësaj. Ai në vijim u fajësua për dy pika në akuzë të ‘sulmit mbi një oficer policie’ dhe për mbajtjen e një are me teher.

Ligji – Neni 5 § 1: Ndalimi i padeklaruar i një individi ishte një mohim i plotë i garancive tejet të rëndësishme të parashikuara në Nenin 5 të Konventës dhe shpreh shkeljen më të rëndë të kësaj dispozite.

Kërkuesi ishte çuar në stacionin e policisë rreth orës 6.30 të mëngjesit, më 1 mars 2008. Megjithatë, sipas protokollit të arrestit të tij, ai ishte arrestuar jo më parë se 10 30 të darkës në të njëjtën ditë. Ai ishte çuar në stacionin e policisë me forcë dhe asnjë e dhënë nuk ekziston që ai ishte i lirë të largohej. Ai ishte i kyçur në një qeli gjatë të gjithë ose një pjese të kësaj periudhe. Nuk ka asnjë shkak për të dyshuar që ndërmjet orës 6 30 të mëngjesit dhe 10 30 të mbrëmjes më 1 mars 2008, kërkuesit i ishte hequr liria brenda kuptimit të Nenit 5, par 1. Çështja ishte nëse kjo heqje lirie ishte në pajtim me kërkesën e ‘ligjshmërisë’ brenda kuptimit të Nenit 5, par 1, të Konventës.

Sipas qeverisë, deri në orën 10 30 të darkës kërkuesi formalisht nuk ishte as i ‘arrestuar’ dhe as ‘i dyshuar’ brenda kuptimit të ligjit të brendshëm, por ka patur statusin e ‘personit të shoqëruar’, pasi duket se kishte kaluar një procedurë të para-arrestit që quhet ‘shoqërim’. Asnjë nga Nenet e Kodit të procedurës Penale (KPP) nuk përmbante ndonjë rregull në lidhje me statusin e pretenduar të ‘personit të shoqëruar’. Koncepti i ‘personit të shoqëruar’ dukej se ishte zhvilluar për herë të parë nga Gjykata e Kasacionit në një

vendim të vitit 2009. Para këtij, nuk kishte ndonjë tregues që dispozitat përkatëse të KPP-së ishin interpretuar nga gjykatat vendase në një mënyrë të tillë që të parashikonin një procedurë para-arrestimi të quajtur ‘shoqërim’. As rrethanat e posaçme të çështjes së kërkuesit nuk tregonin që kjo heqje lirie para orës 10 30 e darkës kishte qenë në pajtim me një procedurë të tillë. Posaçërisht, i vetmi dokument që përmendte që kërkuesi ishte ‘shoqëruar’ ishte një protokoll i shkruar me dorë i titulluar ‘regjistri i shoqërimit’ që nuk kishte asnjë bazë në ligjin e brendshëm.

Statusi i kërkuesit ishte formalizuar vetëm 16 orë pas paraqitjes së tij të detyruar në stacionin e policisë. Gjatë kësaj periudhe kërkuesi ishte lënë pas asnjë ndjesi sigurie në lidhje me lirinë dhe sigurinë e tij personale dhe atij i ishin hequr të gjitha të drejtat e gazuara nga një i dyshuar i arrestuar sipas KPP-së, duke përfshirë të drejtën për të patur një avokat dhe për të informuar menjëherë familjen e tij. Gjashtëmbëdhjetë orët e fillimit të heqjes së lirisë së kërkuesit formalisht ishin të padeklaruara.

Për më tepër, kërkuesi kishte mbetur nën ndalim policor për të paktën 84 orë para se të nxirrej para një gjyqtari. Kjo e kishte tejkaluar periudhën maksimale të 72 orëve të lejuara nga ligji i brendshëm. Një arrest i tillë i zgjatur pa një urdhër të gjykatës për kohën që kalon afatin 72-orësh është në kundërshtim me ligjin e brendshëm.

Përfundim: shkelje (njëzëri)

Neni 11

(a) Nëse ka patur një ndërhyrje në ushtrimin e së drejtës së lirisë së tubimit paqësor - Neni 11 mbronte vetëm të drejtën për ‘tubim paqësor’, një nocion i cili nuk mbulon një demonstratë ku organizatorët dhe pjesëmarrësit kanë qëllime të dhunshme. Nuk ka prova që tregojnë që demonstratat e mbajtura në Sheshin e Lirisë qysh nga data 20 shkurt 2008 përfshinin nxitje për dhunë apo të kishte ndonjë veprim dhune para operacionit të policisë të zhvilluar herët në mëngjesin e datës 1 mars 2008. Pretendimet e qeverisë që demonstruesit po planifikonin armatosjen e tyre për të nxitur trazira masive ishin të pabazuara. Nuk ka patur prova të tregonin që ishin përdorur armë

zjarri, lëndë plasëse apo armë me tej nga demonstruesit gjatë operacionit të policisë.

Pra ka patur një ndërhyrje në të drejtën e kërkuesit për lirinë e tubimit paqësor përse i takon shpërndarjes së demonstratës dhe ndjekjes, ndalimit dhe fajësimit pasues.

(b) Nëse ndërhyrja është e justifikuar - Autoritetet kishin lejuar tubimin dhe nuk kishin bërë përpjekje për ta penguar atë për nëntë ditë. Shpjegimi zyrtar i qëllimit të operacionit të policisë së datës 1 mars 2008 për të verifikuar informacionin e marrë që do të shpërndareshin armë tek protestuesit, nuk ishte i besueshëm në masë të mjaftueshme dhe Gjykata nuk kishte asnjë arsye për të dyshuar që objektivi i ndërhyrjes së policisë ishte shpërndarja e kampit dhe ata që ishin të pranishëm në Sheshin e Lirisë për të parandaluar zhvillimin e mëtejshëm të tubimit.

Qëllimi i demonstrimit nuk ishte të pengohej ushtrimi i ligjshëm i një aktiviteti nga të tjerët, por për të patur një debat dhe për të krijuar një platformë për shprehjen e një çështjeje publike me rëndësi të madhe politike që kishte të bënte drejtpërdrejt me funksionimin e një demokracie dhe përbënte një shqetësim të madh për segmente të konsiderueshëm të shoqërisë Armene. Kështu, në këtë çështje duhej të ishte demonstruar një shkallë më e lartë tolerance se ajo që u tregua nga autoritetet.

Veprimet e policisë nuk dukej se u bënë objekt i një hetimi të pavarur dhe të paanshëm. Shpërndarja e tubimit në Sheshin e Lirisë pa justifikim të mjaftueshëm dhe me sa duket pa paralajmërim për tu shpërndarë dhe me përdorimin e pajustificuar dhe të tepërt të forcës ishte një masë disproporcionale që shkonte tej asaj që normalisht mund të pritej nga autoritetet kur kufizojnë lirinë e tubimit.

Faktet mbi të cilat bazoheshin akuzat në ngarkim të kërkuesit nuk mbështetesh në ndonjë provë, ishin të përpiluar në terma të përgjithshëm dhe abstraktë, pa hollësi specifike të veprimeve që pretendoheshin se ishin kryer. Dukej se kërkuesi ishte ndjekur penalisht dhe ndaluar për shkak të pjesëmarrjes aktive dhe mbase edhe në organizimin e tubimit në Sheshin e Lirisë.

Kërkuesi ishte ndjekur dhe ndaluar për këto shkaqe për të paktën pesë muaj deri sa ranë të gjitha akuzat në ngarkim të tij, kryesisht për mungesë provash. Praktikisht në të njëjtën kohë, dolën prova dhe akuza të reja dhe kërkuesi u akuzua për sulm ndaj policisë dhe mbajtjen e një thike në mënyrë të paligjshme. Kërkuesi pretendoi që këto akuza kishin qenë artificiale dhe të fabrikuara në mënyrë që të fajësohej ai me të gjitha mënyrat meqenëse ishte aktivist i opozitës. Këto pretendime nuk dukej se ishin pa bazë. Mënyra në të cilën ishte zhvilluar çështja penale fillimisht në ngarkim të kërkuesit dhe fakti që, siç u tregua më sipër, ai ishte ndjekur penalisht dhe ndaluar për afërsisht pesë muaj për thjesht marrjen pjesë aktive në demonstratë në vetvete ngre pyetje në lidhje me motivet e ndjekjes penale të kërkuesit. Nuk ishte e qartë pse nuk ishte ngritur asnjë akuzë në ngarkim të kërkuesit për një periudhë kaq të gjatë kohe nëse në zotërim të tij ishte gjetur vërtet një thikë në ditën e parë të arrestimit.

Vendimet në çështjen penale të kërkuesit ishin thjesht një përsëritje e akt-akuzës ndaj tij, që nga ana tjetër bazohej tërësisht në dëshmitë e oficerëve përkatës të policisë. Gjykatat e brendshme nuk kishin bërë një verifikim të plotë dhe objektiv të fakteve në mbështetjeje të akuzave në ngarkim të kërkuesit dhe nuk demonstuan rigorozitetin dhe kujdesin që, në rrethanat e posaçme të çështjes dhe duke ditur kontekstin e përgjithshëm, u kërkohej të tregonin për të garantuar një zbatim efektiv të së drejtës së lirisë së tubimit paqësor të garantuar nga Neni 11. Në këto rrethana, nuk mund të thuhet që arsyet e paraqitura nga gjykatat e brendshme për të justifikuar ndërhyrjen ishin vërtet ‘me vend dhe të mjaftueshme’, të cilat i hoqën kërkuesit mbrojtjen procedurale që ai gëzonte në sajë të të drejtave të tij sipas Nenit 11.

Edhe nëse prezumohet që shpërndarja e tubimit dhe ndjekja penale, ndalimi dhe fajësimi i kërkuesit ishin në pajtim me ligjin e brendshëm dhe ndiqnin një nga qëllimet legjitime të renditura në Nenin 11, par 2 të konventës - mesa duket, parandalimi i trazirave dhe kriminalitetit - masat në fjalë nuk ishin të nevojshme në një shoqëri demokratike. Për më tepër, shpërndarja e tubimit dhe masat ndëshkuese të ndërmarra në ngarkim të kërkuesit nuk mund përveç se efektin e dekurajimit të tij në pjesëmarrjen në tubimet

politike. Pa dyshim që këto masa kishin gjithashtu edhe një potencial të konsiderueshëm për të penguar mbështetësin e opozitës dhe publikun e gjerë nga pjesëmarrja në demonstrata dhe, në mënyrë më të përgjithshme, nga pjesëmarrja në debatin e hapur politik.

Përfundim: shkelje (njëzëri)

Gjykata gjithashtu konstatoi, njëzëri, një shkelje të pjesës lëndore dhe procedurale të Nenit 3, duke konstatuar që Qeveria nuk kishte përmbushur detyrimin e barrës së provës dhe të bënte një parashtrim të pranueshëm dhe bindës për dëmtimet trupore të kërkuesit dhe që nuk ishte bërë asnjë hetim zyrtar posaçërisht në lidhje me pretendimet e tij për keqtrajtim. Gjykata gjithashtu u shpreh që gjykatat e brendshme nuk kishin dhënë shkaqe relevante dhe të mjaftueshme për ndalimin e kërkuesit në shkelje të Nenit 5, par 3. Përfundimisht, Gjykata konstatoi një shkelje të Nenit 6, par 1, duke konstatuar që gjykatat e brendshme kishin miratuar pa rezerva versionin e policisë për ngjarjet, nuk kishin trajtuar si duhet asnjë prej parashtrimeve të kërkuesit dhe kishin refuzuar të dëgjonin dëshmitarët e mbrojtjes.

Neni 41: 15,600 EUR në lidhje me dëmin jo-financiar.